

4105.

3218

f
e
h
1060

Q. D. B. V.
DISQVISITIO ANTIQVARIA
De
TALISMANIBUS,
SUB PRAESIDIO
M. VAL. ERNESTI LOESCHERI,
Philosoph. Facult. Adjuncti
Studio atqve opera
JO. SIGISMUNDI KOBLIGI,
Ruthena Silesii
instituta

*In Illustri propter Albini Academia,
d. 13. Mart. An. cId lcc lllc.*

VVITTEBERGAE,
Literis CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.

TALISMANUM Historiam explicaturus, originemque eorum ex recondita antiquitate petiturus, quod bene feliciterque divinis auspiciis eveniat, nullum invenio scriptorem, quem in ancipiti hoc molimine sequar, cujusque fundamentis innitar, atque ad potiora securus contendam. Non me, laret, celebrem Argentoratensis Academiae Professorem, *Julium Reichellum* edidisse anno 1674. de Amuletis pereruditam commentationem, verum cum de Amuletis generatim agat, nec adeo in antiquitate ac Historia, quam natura eorum exponenda laboret, parum inde, commodi in nostros conatus redundat; longe vero minus ex *Chresymario*, *Bartholino*, *Erasto*, *Wolfo*, & aliis, qui de Amuletis physica, aut medica methodo commentati sunt. Quo magis doleo, *Jac. Gaffarchum* eum, quem de Talismanibus in *Curiosit. inauditis* promiserat, librum, non edidisse, fidemque adstrictam non liberasse: vereor tamen, ne pro sua consuetudine ad magicas potius superstitiones, quam antiquitatem Talismanum illustrandam operas contulisset. Quicquid igitur hujus argumenti, vel ipse veterum scripta evolvendo, & antiqua monumenta lustrando observavi, vel nostra aetate traditum ab aliis est, quod memoriam meam non fugiat, breviter, uno velut fasce, complectar, ac percensebo.

II. Ordinar ab ipso *Talismanum* vocabulo, cujus illustrandam gratia dum varios auctores evolvo, ita eos inter se pugnare animadverto, ut difficilem rem suis disceptationibus etiam difficiliorem reddant. Plerisque Arabicum nomen videtur, qui *Jof. Scaligerum Epist. CXIX. & CLXXX.* sequuntur; alii cum *Hottingero* Rabbiorum scri-

pta curatius evolventes, pro Chaldaico habent. Istud extra controversiam est, sive Arabicum, sive Chaldaicum sit, male Talismanes appellari, qui Talismæ rectius, aut Tillemæ dicerentur. Nam a Chaldaico טלם imago, תלם טלם Talismoth, σωχία illa appellantur, Buxtorf. *Lex. Thalim.* p. 879. Arabice vero a تالسم Talsam, imago derivatur تالسمات Talsamat, Giggæus *Thef. Arab.* Sequimur tamen Scaligeri, Seldeni, ac Liceti exempla, & cum iis Talismanum nomen, doctorum sermonibus pervulgatum, libentius retinemus, addita etiam ἀνακοφισίας vitandam terminatione, quam ut Talismæ vocabulo cum Hottingero utamur.

ORIGO. III. In origines vocis istius inquirere permultum refert: Eas ab Hebræis vocabulis אריות aries & שמש Sol derivat R. Jehuda Muscato apud Buxtorf. l. c. quia plerumque Sole in arietis signo existente conficiuntur, quam etymologiam merito ridet Hottingerus *Lib. I. Hist. Or.* p. 188. Plerique cum Scaligero, Giggæo, Seldeno, Arabicos natales illi adscribunt, quos etiam sequitur Hottingerus; sed ille in *Smeg. Orient. Lib. I. p. 91.* δελτιρας Oegritidas profert, & a Chaldaeo-Samaritica radice טלם, creare, facere Talismanes deducit. Magna illorū auctoritas est, qui a Græco vocabulo τέλεσμα, vel ἀποτέλεσμα, levi immutatione, nec orientis incolis insueta, eam arcessunt: placuit etiam ex Hebræis illa sententia Majemonidi *Comm. in Massebes Pesachim cap. 4.* & probari videtur Celeberr. Pfeiffero *Dub. Vexat.* p. 179. & Gl. Salmasio ad *Hist. Aug.* p. 360. Nolim quidem Buxtorfi rationes sequi, qui a voce ἀποτέλεσμα, quod effectum stellarum apud Manilium notare dicit, Talismanes repetit: sed a voce τέλεσμα, quæ effectum mysticum atque occultum nonnunquam designat, vocem istam exortari, censeo: ἱεραία enim mysteria dicuntur, apud Platonem *Lib. V. I. de Republ.* & πλατωνί Plutarcho idem est,

est, ac mysticum: Talismanibus autem occultæ operationes adscribebantur. Equidem Apollonii Thyanæi Talismanes a Justino πλέσματα dicuntur *Refp. ad Orthodoxos XXIV:* εἰ θεὸς ᾗ δὲ δημιουργός, πῶς τὰ Ἀπολλωνίου πλέσματα ἐν τοῖς μέεσιν ᾗς κτιστὸς δύναται. In quo & sequentibus Martyris locis *Joh. Langi* interpretis non leve πάρεργον est, qui πλέσματα ubique per effectus, sive miracula reddit: perquam enim manifestum est, amuleta & monumenta, magica ab Apollonio confecta intelligi, ex sequentibus verbis, ubi Justinus quærit: cur Dominus Apollonii πλέσματα non everterit, dæmonum autem statuas oracula reddentes pessum dederit.

IV. Perfacile intellectu est ex iis, quæ diximus, Talismanes triplici significatione venire: Nam apud Rabbis, SIGNIFICATIO. nos & Arabes cujuscunque generis amuleta denotant: Secunda, eaque strictiori significatione designant istud amuletorum genus, quod ex Astrologorum regulis ad influxus astrorum conficitur: Tertia denique, & strictissima apud Philologos & Antiquarios recentiores veniunt, designantque numos veteres & gemmas, paucaque alia antiquitatis monumenta, quæ Astrologicis atque Magicis characteribus signata sunt. Plerique amuleto, ut laxiori vocabulo, Talismanes contineri existimant, sed repugnat Helmontius *Opp.* p. 386. qui amuleta licita & naturæ viribus operantia, Talismanes autem illicitos & superstitiosos esse, contendit. Turcos vero sacerdotibus, qui in conficiendis amuletis occupantur, Talismanorum nomen tribuere, auctor est Leonclavius *Hist. Muselm.* p. 36. & Waddingus in *Annal. Minor.* an. 1342. n. 10.

V. Non deunt alia vocabula, quæ rem istam expli-cent: Animadvertimus σωχία ab antiquis & recentioribus, ut Codreno & Jos. Scaligero, dicta, fortassis ab insculptis literarum notis, nam σωχία apud Aristotelem aliosque inter-

interdum literas significant. Hinc *טויזאן* apud *Tzerzem* in *Chiliad*. p. 37. Talismanes conficere, & *טויזאן אלדנע* apud *Ptolemeum* Talismanum artificem designat. Parum abest, quin credam, Paulum *Coloss. II. 8.* ad Magicos characteres & superstitiones respexisse, ubi jubet, ut a Philosophia & *טויזאן* *אלדנע* Colossenses sibi caveant: nam magicæ Philosophiæ magnum eo tempore studium fuisse, negari non potest. *H. C. Agrippa* novo nomine sacra *pentacula* appellat amuleta characteribus imaginibusque signata *Lib. IV. Occ. Philos. p. 535.* & signacula *Lib. III. p. 394.* ac sigilla Planetarum passim. Judæi *כסן דרור* scutum David appellant Talismanem, *vid. Seldenus Synt. I. de Diis Syr. p. 116.*

STUDIUM

VI. Nimis prolixum foret, omnia amuletorum genera stylo exsequi: nos solos Talismanes tertio ac strictissimo significato dictos, præcipue numarios, lustrabimus. Nec ab isto instituto semovemur censura *Jouberti*, qui in *Scientia Num.* p. 132. contendit, Talismanes non ad numariam scientiam pertinere, sed ad curiositates illas, quas Christianum detestari satius sit. Quæ, si de ratione eos conficiendi, vel usurpandi dixit, recte omnino dixit, secus vero, si de studio eos explicandi, & antiquitates in illis reconditas eruendi locutus est. Prorsus enim cum *J. Seldeno Synt. I. de Diis Syr. p. 119.* sentimus, in Talismanibus haud pauca, quæ non solum vulgo, verum & multis, qui literis nomina dederunt, satis recondita sunt, inveniri. Equidem *Jos. Scaliger* omnem propemodum, qui in eorum explicatione versatur, laborem, supervacaneum esse, existimat *Epist. CXIX. p. 286.* Ea nemo intelligit, nisi qui facienda curavit: & frustra illis interpretandis opera datur. Verum pace magni literarum principis affirmavero, & posse Talismanes diligenter investigatione explicari, & istud explicandi studium non inutile futurum. Satis enim docuerunt suo exemplo *Hottingerus* & *Baudelotius*, posse ali-

quos

quos eorum, etiam difficillimos explicari; et non diffitear, arduam rem esse, ac reconditæ antiquitatis, Hieroglyphicorum & Astrologicorum characterum haud proletriam cognitionem desiderare.

VII. Sunt igitur Talismanes reliquiæ antiquitatum, supersticiosarum metallo præsertim, vel gemmis expressarum; nam *Scaligeri* descriptio per imagines ad constellationes factas *Epist. p. 286.* huic negotio apta non est. Ejusmodi Antiquitatum quatuor propemodum genera supersunt: Primum Numerum est, ram Græcorum, quam Arabicorum: alterum Gemmarum & annulorum, tertium lapidum, sive inscriptionum, quartum laminarum & instrumentorum veterum. *Baudelotius* p. 412. dividit Talismanes in Astronomicos, magicos & mixtos, potuisset etiam chymicos addere: nec inepte distinguerentur in verbales, figuratos & mixtos. De ratione veterum eos conficiendi *Scaliger* p. 445, & *Hottingerus* p. 190. consulantur, quorum uterque, certum fiderum positum observari soluisse, affirmat.

VIII. Ambigua admodum controversia est, quis Talismanum auctor fuerit? quidam pro integris nationibus pugnant, alii peculiaribus auctoribus adscribunt. *Scaliger* Chaldaïs Magis tribuit *Epist. p. 377.* quam sententiam amplecti videtur *Hottingerus Smegm. Or. p. 191.* Potissimum vero Sabæos, sive Zabios, Magiæ & superstitionum omnium studiosissimos, ut a *Scaligero*, *Hottingero*, *Mayore*, *Pocockio* & *Eluetio* describuntur, Talismanum auctores facit *Majemonides Comm. in Avod. Zarab. Cap. 4.* & in *More Nivoch Part. I. c. 63.* qui *Part. III. c. 29.* Jbn Valschiam Sabæum arte Talismanes conficiendi clarum recenset, ut *Hottingerus* refert. *Cesar Baudelotius Lib. de Util. Itiner. p. 386.* Aegyptiis inventionem *טויזאן* vindicat, genti, quæ superstitiosa quælibet in deliciis habebat. Pot-

est

rit factio discrimine hæc controversia solvi : Talismanes, qui characteribus & figuris monstrosis signati sunt, Aegyptios auctores agnoscunt, illi vero, qui vocabulis integrisque sententiis constant, Chaldaeos. Non concedendum vero est *A. Kircher* & *C. Baudelotio*, Patriarchas, vel auctores Talismanum fuisse, veletorum studiosos, quod *T. 1. Oedip. p. 520. & Lib. de Miril. lib. p. 38.* postulunt.

IX. Pervulgata sententia est, Apollonium Thyanaeum, celebrem Sec. C. I. Magum Talismanes invenisse : Ita sentiunt Arabes plerique apud *Leonclavium*, *Seldenum* & *Hottingerum l. c.* sed illi nomen ejus misere corrumpunt : Polonium enim, vel Amulonium cum Elmacino vocant : eidem sententiae favere videtur *Cl. Reicheltus*, quem eo nomine redarguit *C. Baudelotius p. 384.* & Licetum consentientem facit, in cujus tamen libris studiose perquisitis opinionem illam invenire non potui : Evidem Zoroastrum ac Thetelem, quos Apollonio ætate longe superiores faciunt, Talismanes conficere docuisse, ex *Camillo Baldo* idem *Lib. de Anul. Vet. p. 97.* recenset : Jarcham Apollonii præceptorem. *p. 98.* Hermetem Trismegistum quoque *εὐχάα* confecisse, *Elmacing Histor. Arab. p. 21.* refert : unde apparet, ea Apollonium auctorem, non agnoscere. Neque tamen diffiteamur, eum alterum Talismanum parentem dici posse, multos enim publicos & privatos confecit, ut Arabes passim, elegantissime vero *Jo. Thetzes Chil. III. c. LX. p. 37.* & *Justinus Martyr Opp. p. 405.* enarrant, qui Apollonii *πλίσματα*, non Magica, sed naturalia fuisse, affirmat.

I. NUMI X. Primam Talismanum veterum classem ex numis TALISM. constituiamus. Extant autem ejus generis Hebræi, Græci & Arabici. Hebraicum aureum Francofurti se vidisse, narrat *J. H. Hottingerus in Cippis Hebr. p. 129.* in cu-

jus uno latere vocabula : *Effenon, Chad, Heloy, Saday, San Jacob*, fortassis ex Hebraicis *קדוש אלוד קדוש* depravata in altero : *visit Leo de tribu Juda, Radix David* : utrinque in medio characteres Samaritani videbantur : A Judæo quodam Hispano forsitan confectus, ut victoriam gestanti conciliaret, ut est illa natio ejusmodi superstitionum mire curiosa. Arabici frequentiores sunt, quorum alii solum vocabula quædam Arabica, alii figuras etiam exhibent. Priorum tres aureos ex Cimeliarchio Palatino *Hottingerus Cipp. p. 167.* recenset, in quorum antica literis Arabicis Africani characteris legitur : *Non est Deus, nisi unicuique, qui socium non habet*, in postica : *Mubammed Apostolus Dei.* Quibus alium adjungit, antica parum diversa, postica vero exhibente verba : *Deus unicus, Deus æternus, neque gignit, neque gignitur*, & argenteo *p. 169.* simili antica, postica vero Suratam Alcorani CXII. continente. Ex posteriori ordine duos recenset *Scaliger. Epist. CCXVI. p. 445. 447.* Quorum unus Freherianus in antica solem cum caniculæ sidere, in postica literas Arabicas exhibet, alter Gruterianus est. Hos numos recte affirmat *Scaliger*, non veros numos fuisse, nec in commerciis locum habuisse, nam ad magicas præstigas usurpabantur : De prioribus *Hottingero* assensum præbere non possum : neque enim omnes istos Arabum numos pro Talismanibus habeo, & plerosque cultus divini gratia usurpatos existimo.

XI. Græci vero, ut elegantissimi, ita cura nostra dignissimi sunt : Eorum tres ex Museo Bordesieriano Casaubonus ad Scaligerum misit, *Epist. p. 286.* plures possedit, Cæs. Baronius, memorante *P. Gassendo in vita Peir. p. 26.* plerumque a Basilidianis, quorum multæ etiam gemmæ extant, confectos. Duos rariore recenset *Cæs. Baudelotius p. 374.* quorum unus in antica protomen Cæsaris

B

cum

cum inscriptione $\chi\alpha\alpha\tau\Delta\iota\omicron\varsigma$, in postica ranam cum literis $\Lambda\iota$. Alterius figura hæc est, Fig. I.

Posidet Præfes argenteum bracteatum globis & crucibus multis, stella etiam culminante insignem, a Græco quodam mediæ ævi forsitan confectum, Fig. II.

XII. Ad hanc classẽ spectant numi, in quibus Pentagonum Antiochi Soteris ex literiis $\tau\theta\eta\epsilon\iota\alpha$ compositum observatur: nonnulli ipsos etiam numos, in quibus monogramma habetur hucrevocant: utrumque enim ad Talismanum rationes reducit *H. C. Agrippa Lib. III. Phil. Occ. p. 394.* Numos chemicos, signis chemicis ornatos huc referentibus refragari nollem, de quibus *Cl. Reyberus* pererudite egit. Ulro autem huic clasfi accedunt recentiores quidam numi Mansfeldici & Anglicani, plerumque continentes sententiam: *Pertransibat per medium illorum*, quibus hominem ab omni vulnerum genere immunem præstari posse, vulgus fabulatur: Numos vero Ithyphallicos cum Talismanibus nihil, vel parum commercii habere, arbitror.

XIII. Progredimur ad secundam Classẽ, in qua principatum obtinent inscriptiones Talismanicæ, sive ad pro-

ad producendos occulta ratione effectus compositæ, quales sunt VENERI FISICAE sacrata apud *Reinesium Syniagm. p. 42.* & JOVI VINDICI p. 47. quæ arte, mechanica, magicam dicere voluerunt, confecta legitur: Quorsum refero inscriptionem, in qua DIIS SANCTIS. HERCUL. LIBERO. SILVANO. in circulum scriptum legitur, inter marmora Seldeniana, & a *Tb. Reinesio p. 149.* pro scuto habetur. Inscriptiones votivas, quarum insignis copia est, maximam partem huc pertinere, haud difficile intellectu est. Aegyptiorum, quibus magna Talismanum pars originem debet, reliquæ nobiles extant, *Mensa Isiaci P. Bembi*, edita a *Laur. Pignorio & Tabula marmorea Isiaci*, quæ in *Museo Calceolariano p. 292.* extat. Has enim non leges Aegyptiorum, ut *M. Guilandinus* estimavit, sed Mysteria magica continere Pignorius abunde demonstravit, & aves anguesque, cum caniculæ astro in Tabulis his extantes indicant: quæ cum in Numis etiam & Gemmis Talismanicis observentur, magnam eorum cognitionem luculenter ostendunt.

XIV. Statuarum Talismanicarum crebra apud veteres mentio fit: Sabæi aureas & argenteas ad horoscopus conficiebant, quæ mala arcerent, & oracula redderent, *Seldenus Synt. I p. 103.* Hinc orta lis est, an Teraphim & Talisman *ισοδυνασαντα* fuerint. Arabes crocodilorum & scorpionum imagines conficiebant, quibus ista animalia fugabant, *Selden. p. 106. Hotting. Hist. Or. p. 191. seq.* Etiam Palladium huc referunt, quod a Mathematico quodam Astrologica arte confectum, apud *Tessem* legimus, & caput Magicum Sylvestri II. *Selden. præf.* atque Alberti M. Pittacia etiam, sive schedulæ Talismanicæ ad hanc classẽ pertinent: Eæ apud Hebræos per frequenter erant certisque characteribus notatæ valitudinis, vel singularis felicitatis causa collo annexæ gerebantur: *Maje-*

monid. de Sabb. c.19. Agrippa lib.III. de Occ. Phil. p.340. Arabica complures extant: Militaris Pittacii mentionem facit Leonclavius Hist. Muselm. p.36. ex Museo Beckiano, cui inscriptum: Prodeat de vagina gladius, ut Aly Dulsikar. Pleaque Alcorani sententias quasdam continent: Talis est Talisman ille universalis, quem a Vandalio acceptum explicat Hottingerus Cipp. p.169. Vid. A. Kircherum Tom. II. Oedip. class. 5. De Latinis pittaciis, quibus ABRACADABRA inscriptum, agit Seldenus p.118. Agrippa Occ. Phil. L. III. p.339.

III. GEMMAE.

XV. Tertiā Classē constituunt gemmae, quo nomine apud Antiquarios omnes lapides minores sculpti veniunt: sed cum pleraeque Onychinae & Achatinae sint, Onyches, Achates, & camei appellantur, ut ex Musci Calceolar. p. 212. & Gassendi vit. Peiresc. p. 109. seq. addiscimus. Talismanem ejus generis Hebraicum possedit Hottingerus, filicem nempe, cui Psalmus LXVII. insculptus erat, addito sigillo Salomonis magico Cipp. p.129. Extat alius, in cujus centro tres pisces decussatim positi, circumscriptis verbis שלמה שלמה יוסף בר משה legitur. Arabicos duos ex Cimeliarchio Palatino affert Hottingerus p. 166. in quorum utroque stella, additis in uno vocibus Arabicis: Deus custodit quem vult, in altero: Deus custodit qui purū se praebet, Græcos Talismanes gemmarios infinitos extare Scaliger Ep. 447. forsitan nimis large pronuntiat. Plerique Basilidiani sunt, figuras vocesque monstrosas continentes, quales C. Baronius T. II. Annal. & in Add. ad Tom. XI. & C. Baudelotius recentem, quorum plerique figuram sequentem exhibent. Fig. III.

Fig III

Fig IV

XVI. Ad Gemmas merito reducimus annulos veteres gemmis signatis instructos, in quorum censu apud Gorlaum & Licetum multos Talismanes deprehendimus, quos in Astrologicos & magicos dipeſco. Ad magicos pertinet ille, qui caput hominis barbato corpori muris, (aut, ut nos existimamus, delphinis, nam tridentem tenet) appositum signat, apud Gorlaum Daſtyl. n. 46. & Licetum de Annulis c. XXII. p. 115. & alius apud Licetum monstrum capite equino ramum oleae tenente, pedibus & cauda struthionis, corpore vero caput hominis barbati referente, signant. Nolim vero adſtipulari Liceto, qui eos etiam veterum annulos, in quibus Hercules, Apollo, Venus, Mercurius, aut eorum capita sculpta sunt, pro Talismanicis habet: iis enim veteres ad signandum usos, neminem antiquitati licentem fugit. Astrologici vero annuli, de quibus Licetus cap. XXI. integro differit, sequentes sunt apud Gorlaum n. 194. & Licetum p. 116. lunam cornutam stellis circumdatam exhibens, & elegantissimus apud Gorlaum n. 10. solem in medio cum stella culminante & duabus ad latera apposis, signisque ♂ ♀ & ♃ in pala signans, circa quam stellae plures, ab uno latere Leonis, ab altero Cancri signum. vid. Fig. IV. Ejusdem ordinis est annulus, in quo scorpius horoscopus, Leo culminans videtur num. 4. in quo septem Planetarum cum horoscopo Scorpionis, num. 104. in quo signa ♂ ♀ ♃ ♄ ♅ ♆ ♇ num. 140. denique ille, in quo duodecim signa cum planetis, num. 144. Reducendi etiā ad hanc classē sunt annuli mystici octoangulares, de quibus videatur Cas. Baudelotius T. I. de Util. lib. p. 232. & annuli Magici apud Lucianum in ἑρμῆς c. p. 61. seqq. & Licetum de Ann. c. XXII.

XVII. Superest quarta classis, in quam residuas antiquitates superstitiosas conjicimus. Tenent inter eas potiore locum laminæ Talismanicae, olim magico

IV. LAMINAE.

vocabulo Iynges dictæ, apud *Synefium Lib. c. 8. v. 1000*. Ipsiplices apud *Festum Lib. IX. de Verb. signif.* Hecatici Strophali in *Orac. Zoroastr. c. X.* laminæ Pylorum & Marforum, *Arnob. Lib. II. adv. Gentes p. 66.* Hujus exempli sunt laminæ Judæorum Hebraicis literis & angelorum sigillis signatæ, in quibus explicandis multus est *H.C. Agripa Lib. II. III. & IV. de occ. Philof.* neque tamen idcirco in sola Talismanum illustratione versatur, ut *Baudelotius* censet: eum ex Hebraico MSTO veteri omnia fere plagio surripuisse, docet *Buxtorfius Lex. Thalm. p. 879.* Arabicæ hujus generis laminæ interdum antiquitatum consultis obveniunt: auream exhibet *Hottingerus Cipp. p. 167.* in qua varia Dei nomina ordine quadrato disposita, adjecta seutentia: ille vero excelsus est & magnus, neque afficietur damno, qui hæc custodiunt. Latinâ vero laminam ex Marcello ad leniendum coli dolorem elaboratam, cui L* M* O* R* I* A ter inscriptum est. *Licet. p. 121.* recenset.

XVIII. Ejusdem census sunt Manus votivæ extensis tribus digitis ex metallo formata, characteribusque ignotis signatæ, Græcæ pariter & Aegyptiacæ, quas *J. P. Thomafinus, L. Pignorius, O. F. Rossius, & Mich. Arg. Cauesius* collegerunt, ac illustrarunt. Acinacem & gladios Arabicis characteribus notatos, quos in Cimeliarchio Palatino extitisse *Hottingerus Cipp. p. 175.* refert, ad eundem ordinem revocamus: ut & Persicum poculum Fabri Medici Eslingensis, cui ter inscriptum est: *benedictum sit, faustum sit, ib. p. 176.* Panthea, quo nomine recentiores antiquarii designant statuas veteres multos Deos, vel Deas uno corpore, adjectis tamen diversis symbolis notantes, ad Astrologicas & magicas superstitiones, atque adeo ad Talismanes spectare, judicamus, eâ maxime, quæ Jovem, Martem, Venerem, aliosque Planetas exhibent. Non erat igitur justa ratio *C. Baudelotio l. c. p. 416.*

A. Kir-

A Kircherum reprehendendi, quod *T. I. Oedip. p. 520.* Harpocrates Talismanibus adnumeret, quippe cum istæ statuae, fatente etiam *Baudelotio*, ex Pantheorum numero sint.

XIX. Nolim omnino fidem adhibere *C. Baudelotio* COGNATA. *qui lib. de util. Itin. p. 386.* præbia veterum Romanorum Talismanes fuisse affirmat; fateor tamen, iis affinitas fuisse. Præbia enim illa, sive fascinos, quos puerorum collis remedii loco appendebant, characteribus signatos fuisse, ex *Pignorio & Licero*, qui de iis commentati sunt, nondum didici. Idem *Baudelotius* annulos Samothracum Talismanes fuisse arbitratur, sed illos non characteribus signatos fuisse, sed virtute physica polluisse, *Licetus de Annulis p. 73.* nos docet. Teraphim vero, quorum *Gen. XXXI, 19.* mentio fit, Talismanibus quidem cognatos fuisse, existimo, ut vero *Hottingero Hist. Orient. p. 196. C. Baudelotio l. c. p. 385.* aliisque ad stipuler, qui eosdem cum Talismanibus faciunt, nondum animum inducere potui.

XX. In explicandis vero illis antiquitatis superstitionibus reliquiis, non diffiteor aquam doctis hæere, gravissimisque difficultatibus omnia involuta esse, quæ ad duo capita, vocabula nempe & imagines in Talismanibus occurrentes reduci possunt. Vocabula pleraque ad facrorum nominum imitationem conficta sunt, ut *1. 1. apud Scaligerum p. 113. אפסותא* apud *Baudelotium p. 293.* quæ ab Hæbraïs יהוה & אורי derivata sunt. Nihil vero frequentius in Græcis Talismanibus occurrit vocabulo ΑΡΡΑΕΑΣ, vel ΑΡΡΑΕΑΣ, quod nomen Dei mysticum apud Basilidianos & Valentinianos hæreticos fuisse, *Epiphanius Her. XXIV. & Irenæus Lib. I. Har. c. 23.* commemorant: Arithmeticum vero esse, & numerum 365. dierum anni designare, tradunt *P. Gassendus vit. Peir. p. 16. Seldenus, l. c. p. 118. & Fossius Lib. I. de Idolol. p. 62.* Unde solem per illud intelligi, recte auguratur *Hieronymus adv. Lucif.* Reliquæ

90

voces, ut *ΟΕΡΗ* & *ΟΕΡΩ* apud Scaligerum p. 379. *ΟΡΗΡ*, quod auxilium vel custodiam notare videtur, apud *Baudelotium* p. 293. & alia in Græcis numis atque gemmis ut plurimum ex lingua & sacris Aegyptiis petita sunt, in Arabicis vero ex Alcorano.

XXI. Imagines in Talismanibus expressæ Astrologicae, magicae, aut mysticae sunt. Stellas in illis sæpiissimeprehendimus, ut argumento satis certo esse possit, numos & gemmas illas, in quibus stellæ observantur, pro Talismanicis esse habendas. Plerumque designant caniculam, qua cum sole oriente Talismanes cudi solebant. Animalium icones notant contra istud genus confectos esse Talismanes, ita scorpiones & ranæ Talismanes contra insecta usurpandos designant: Sæpiissime vero occurrit figura illa Deimali Basilidani, capite galli, vel accipitris, manibus pugionem, clypeum, coronam, vel scuticam tenens, & in serpentes pedum loco definens, ut apud *Baronium*, *Licetum* & *Baudelotium* prostat. Ea ex Aegyptiis & magicis sacris petita est: nam in Zoroastrinis & Aegyptiacis hieroglyphicis accipitrinum caput Deo tribuitur: Serpentes vero in antiquitatibus Aegyptiæ divinitatis signum sunt, vid. *Mus. Calceol. p. 295. sq.* In Vesperianis apud *Scaligerum* p. 378. observatur similis figura, sed capite canino, strigile, guttum balneariū, spicam, vel spiculum gerens, quam caput Anubidis *Scaliger* appellat.

XXII. De usu Talismanum disputare, & an licitus sit, disquirere, hujus fori non est: istud solum notamus, quosdam nostræ ætatis pereruditos homines multum illis tribuere; inter quos eminet *C. Baudelotius*, qui *T. II. de Util. Irim. p. 396.* Reicheltum omnes Talismanes, ut Magicos repudiantem, impugnat, & a p. 398. ad p. 405. contendit, illos astronomica & physica virtute pollere, ac per sympathiam operari, firmandæque opinionis sua gratia *T. Campanellam* & *P. Petium* in testimonium vocat, quibus *Tb. Aquinatem*, *Pamcelsum*, & *Agrippam* addere potuisset. *Και πάλιν μὲν οὕτως.*

DE O. O. M. G.